

Rolnummer 628
Arrest nr. 21/94 van 3 maart 1994

A R R E S T

In zake : de vordering tot schorsing van artikel 3 van de wet van 6 augustus 1993 tot wijziging van de artikelen 259*bis* en 259*quater* van het Gerechtelijk Wetboek en tot aanvulling van artikel 21, § 1, van de wet van 18 juli 1991 tot wijziging van de voorschriften die betrekking hebben op de opleiding en de werving van magistraten, ingesteld door Stefaan Raes en Maria Wyckaert.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit de voorzitters L. De Grève en M. Melchior, en de rechters K. Blanckaert, L. François, P. Martens, J. Delruelle en H. Coremans, bijgestaan door de griffier L. Potoms, onder voorzitterschap van voorzitter L. De Grève,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* * *

I. *Onderwerp van de vordering*

Bij verzoekschrift aan het Hof toegezonden bij op 20 december 1993 ter post aangetekende brief is een vordering tot schorsing ingesteld van artikel 3 van de wet van 6 augustus 1993 tot wijziging van de artikelen 259*bis* en 259*quater* van het Gerechtelijk Wetboek en tot aanvulling van artikel 21, § 1, van de wet van 18 juli 1991 tot wijziging van de voorschriften die betrekking hebben op de opleiding en de werving van magistraten, bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 4 december 1993, door :

- Stefaan Raes, advocaat, wonende te Haasrode (gemeente Oud-Heverlee), Milsestraat 93, en
- Maria Wyckaert, advocaat, wonende te Haasrode (gemeente Oud-Heverlee), Milsestraat 93.

Bij hetzelfde verzoekschrift vorderen verzoekers de vernietiging van dezelfde bepaling.

II. *De rechtspleging*

Bij beschikking van 21 december 1993 heeft de voorzitter in functie de rechters van de zetel van het Hof aangewezen conform de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

Bij beschikking van 4 januari 1994 heeft het Hof op vraag van rechter L.P. Suetens beslist dat hij zich in de zaak zal onthouden en dat de zetel wordt aangevuld met rechter K. Blanckaert.

Bij beschikking van 4 januari 1994 heeft het Hof de dag van de terechtzitting bepaald op 27 januari 1994.

Van die beschikking is kennisgegeven aan de verzoekende partijen, alsmede aan de overheden vermeld in artikel 76, § 4, van de organieke wet, bij op 5 januari 1994 ter post aangetekende brieven.

Op de terechtzitting van 27 januari 1994 :

- zijn verschenen :
 - . Mr. D. Lindemans, advocaat bij de balie te Brussel, voor de verzoekers;
 - . Mr. D. Lagasse en Mr. V. Bonneville, advocaten bij de balie te Brussel, voor de Ministerraad, Wetstraat 16, Brussel;
- hebben de rechters-verslaggevers H. Coremans en L. François verslag uitgebracht;
- zijn voornoemde advocaten gehoord;
- is de zaak in beraad genomen.

De rechtspleging is gevoerd conform de bepalingen van de artikelen 62 en volgende van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, die betrekking hebben op het gebruik van de talen voor het Hof.

III. *Onderwerp van de bestreden bepaling*

De bestreden bepaling vult artikel 21, § 1, van de wet van 18 juli 1991 tot wijziging van de voorschriften van het Gerechtelijk Wetboek die betrekking hebben op de opleiding en de werving van magistraten, aan met een nieuw lid dat luidt als volgt :

« De plaatsvervangende rechters en de plaatsvervangende rechters die vóór de inwerkingtreding van deze wet om eervolle redenen ontslag hebben gekregen, worden geacht geslaagd te zijn voor het examen inzake beroepsbekwaamheid bedoeld in artikel 259*bis* van het Gerechtelijk Wetboek. »

IV. *In rechte*

- A -

Standpunt van de verzoekende partijen

A.1. Als enig middel voeren de verzoekers een schending aan van de artikelen 6 en 6*bis* van de Grondwet. Zij zijn van mening dat de bestreden bepaling op een aantal vlakken een onderscheid maakt of een gelijke behandeling instelt tussen categorieën van personen op het gebied van de voorwaarden voor de benoeming tot werkend magistraat, zonder dat hiervoor een objectieve en redelijke verantwoording bestaat of een redelijk verband van evenredigheid aanwezig is tussen de aangewende middelen en het beoogde doel.

Het gaat hier vooreerst om het onderscheid tussen, enerzijds, personen die niet zijn geslaagd voor het examen inzake beroepsbekwaamheid of die de gerechtelijke stage niet hebben vervuld - en die dus niet tot werkend magistraat kunnen worden benoemd - en, anderzijds, personen die evenmin aan die voorwaarden voldoen maar wel plaatsvervangend rechter zijn of zijn geweest, en die wel tot werkend magistraat kunnen worden benoemd.

Ten tweede gaat het om een onderscheid tussen, enerzijds, personen die zijn geslaagd voor het examen inzake beroepsbekwaamheid of die de gerechtelijke stage hebben volbracht en, anderzijds, de plaatsvervangende of in de bestreden bepaling bedoelde gewezen plaatsvervangende rechters, die allebei tot werkend magistraat kunnen worden benoemd, de tweede categorie evenwel zonder voor enig examen te moeten zijn geslaagd.

Ten derde wordt een gelijke behandeling ingesteld tussen de op het ogenblik van de inwerkingtreding van de wet van 18 juli 1991 in dienst zijnde magistraten, enerzijds, en de plaatsvervangende of voornoemde gewezen plaatsvervangende rechters, anderzijds, die allen worden geacht te zijn geslaagd voor het examen inzake beroepsbekwaamheid.

Verzoekers achten in essentie die onderscheiden of die gelijke behandeling discriminerend, omdat het loutere feit plaatsvervangend rechter te zijn of ooit tot plaatsvervangend rechter benoemd te zijn geweest op zich niet doet blijken van voldoende beroepservaring die een vrijstelling van het examen inzake beroepsbekwaamheid zou kunnen wettigen, nu geen enkele vereiste van anciënniteit of van recente beroepservaring wordt gesteld.

A.2. Wat betreft het vereiste van het moeilijk te herstellen ernstig nadeel dat door de onmiddellijke tenuitvoerlegging van de bestreden bepaling moet zijn veroorzaakt, voert verzoeker vooreerst aan dat hij ten gevolge van de bestreden bepaling als kandidaat voor twee openstaande plaatsen van plaatsvervangend rechter een grotere concurrentie te duchten zal hebben van gegadigden die niet zijn geslaagd voor het examen inzake beroepsbekwaamheid maar die, na hun benoeming tot plaatsvervangend rechter, zonder voor dat examen te moeten zijn geslaagd, tot werkend rechter kunnen worden benoemd. Mocht hij ten gevolge hiervan niet worden benoemd tot plaatsvervangend rechter, zou hem bovendien de ervaring worden ontnomen die hij als plaatsvervangend

rechter zou kunnen opdoen.

Ten tweede betogen zowel verzoeker als verzoekster dat zij het in de wet bedoelde nadeel lijden doordat zij, wanneer zij zich in de toekomst kandidaat zouden willen stellen voor openstaande plaatsen van magistraat, de concurrentie zullen moeten dulden van kandidaten die als plaatsvervangend rechter of als gewezen plaatsvervangend rechter niet hoeven te hebben deelgenomen aan het examen inzake beroepsbekwaamheid.

- B -

Ten aanzien van de draagwijdte van de bestreden bepaling

B.1. De Ministerraad voert aan dat de bestreden bepaling ook ten aanzien van de in dienst zijnde plaatsvervangende rechters als een overgangsbepaling dient te worden beschouwd. De bepaling zou slechts van toepassing zijn op de plaatsvervangende rechters die in dienst waren op het ogenblik van de inwerkingtreding van de wet van 18 juli 1991 tot wijziging van de voorschriften van het Gerechtelijk Wetboek die betrekking hebben op de opleiding en de werving van magistraten.

B.2. Zowel uit de formulering van de bestreden bepaling als uit de onderlinge vergelijking van de verschillende leden van artikel 21, § 1, van de voornoemde wet van 18 juli 1991 blijkt evenwel dat de bestreden bepaling, in zoverre zij betrekking heeft op de in dienst zijnde plaatsvervangende rechters, als een bepaling met een bestendig karakter dient te worden gelezen.

De bestreden bepaling is, in zoverre ze van toepassing is op de in dienst zijnde plaatsvervangende rechters, algemeen geformuleerd. In zoverre ze van toepassing is op de vroegere plaatsvervangende rechters die om eervolle redenen ontslag hebben gekregen, is daarentegen uitdrukkelijk bepaald dat het ontslag dient te zijn verkregen vóór de inwerkingtreding van de wet.

Bovendien bepaalt artikel 21, § 1, eerste lid, van de voornoemde wet van 18 juli 1991, dat betrekking heeft op de werkende magistraten, uitdrukkelijk dat het van toepassing is op « de magistraten in dienst op de dag van de inwerkingtreding van de bepalingen van de onderhavige wet ». Anderzijds voert artikel 21, § 1, derde lid, van die wet, dat ook is ingevoegd door de wet van 6 augustus 1993, een bepaling in die de aard van een overgangsbepaling duidelijk te boven gaat.

Gelet op die gegevens kunnen noch het opschrift boven artikel 21 van de meergenoemde wet

van 18 juli 1991 waarin de bestreden bepaling is opgenomen - opschrift dat als zodanig geen normatieve waarde heeft - noch bepaalde, overigens tegenstrijdige verklaringen die werden afgelegd tijdens de parlementaire voorbereiding, tot de conclusie leiden dat de bestreden bepaling ten aanzien van de in dienst zijnde plaatsvervangende magistraten als een overgangsbepaling dient te worden beschouwd.

Daaruit volgt dat, in strijd met wat de Ministerraad voorhoudt, de vordering haar voorwerp ten volle behoudt.

Ten aanzien van het ernstig karakter van de middelen

B.3. Het ernstig middel mag niet worden verward met het gegrond middel.

Wil een middel als ernstig worden beschouwd in de zin van artikel 20, 1°, van de bijzondere wet van 6 januari 1989, volstaat het niet dat het kennelijk niet ongegrond is in de zin van artikel 72, maar moet het ook gegrond lijken na een eerste onderzoek van de gegevens waarover het Hof beschikt in dit stadium van de procedure.

B.4. De verzoeker betoogt dat de bestreden bepaling een discriminatie in het leven roept, met name tussen de geslaagden voor het examen inzake beroepsbekwaamheid en de plaatsvervangende rechters, zelfs al worden die benoemd na de inwerkingtreding van de wet van 18 juli 1991.

B.5. De grondwettelijke regels van de gelijkheid en de niet-discriminatie sluiten niet uit dat een verschil in behandeling tussen bepaalde categorieën van personen wordt ingesteld, voor zover dat verschil op een objectief criterium berust en het redelijk verantwoord is. Dezelfde regels verzetten er zich overigens tegen dat categorieën van personen, die zich ten aanzien van de aangevochten maatregel in wezenlijk verschillende situaties bevinden, op identieke wijze worden behandeld, zonder dat daarvoor een redelijke verantwoording bestaat.

Het bestaan van een dergelijke verantwoording moet worden beoordeeld rekening houdend met het doel en de gevolgen van de betwiste maatregel en met de aard van de ter zake geldende beginselen; het gelijkheidsbeginsel is geschonden wanneer vaststaat dat geen redelijk verband van

evenredigheid bestaat tussen de aangewende middelen en het beoogde doel.

B.6. De wet van 18 juli 1991 heeft tot doel magistraten aan te werven op grond van objectieve benoemingscriteria en een einde te maken aan «het diepe wantrouwen» dat weegt op een benoemingsprocedure waarbij «in de eerste plaats politieke overwegingen gelden» (Memorie van toelichting, *Gedr. St.*, Kamer, 1989-1990, nr. 974/1, pp. 2 en 3). Zij stelt de toegang tot de magistratuur afhankelijk ofwel van het slagen voor een vergelijkend examen gevolgd door een stage, ofwel van het slagen voor een examen en het hebben van beroepservaring.

B.7. Het lijkt verantwoord diegenen van het examen vrij te stellen die als plaatsvervangend rechter in functie waren op het ogenblik van de inwerkingtreding van de wet van 18 juli 1991. De vroegere artikelen 188 en 192 van het Gerechtelijk Wetboek bepaalden immers dat, om tot plaatsvervangend rechter of vrederechter te worden benoemd, de kandidaat diende te voldoen aan de voorwaarden die zijn voorgeschreven voor de werkende rechters. Nu artikel 21, § 1, van de wet van 18 juli 1991 bepaalt dat de magistraten in dienst op de dag van de inwerkingtreding van de wet, worden geacht te zijn geslaagd voor het bekwaamheidsexamen, lijkt het verantwoord dezelfde gunst toe te kennen aan de plaatsvervangende rechters aangezien zij vroeger aan dezelfde aanwervingsvoorwaarden als de werkende rechters dienden te voldoen.

B.8. Het lijkt evenmin discriminerend de plaatsvervangende rechters aan wie vóór de inwerkingtreding van de wet eervol ontslag was verleend, van het examen vrij te stellen. Uit de parlementaire voorbereiding blijkt immers dat de wetgever rekening heeft willen houden met de situatie van degenen die, om reden van een onverenigbaarheid, hun ambt als plaatsvervangend magistraat hebben moeten opgeven (*Gedr. St.*, Senaat, 1992-1993, nr. 534/1, pp. 1 en 2). Die afwijking is bedoeld voor een categorie van burgers die niet op een kennelijk onredelijke wijze verschillend mogen worden behandeld.

B.9. Aangezien echter de kandidaten voor een ambt van werkend rechter voortaan dienen te voldoen aan de voorwaarden inzake vergelijkend toelatingsexamen, stage of bekwaamheidsexamen waaraan de plaatsvervangende rechters niet zijn onderworpen doordat voor deze laatsten de voorwaarden tot benoeming zijn gebleven zoals ze golden vóór de inwerkingtreding van de wet van 18 juli 1991, lijkt er geen redelijke verantwoording te zijn om ook de plaatsvervangende rechters die na de inwerkingtreding van die wet worden benoemd, van het examen inzake beroepsbekwaamheid vrij te stellen. Uit de parlementaire voorbereiding blijkt niet - en het Hof ziet niet - hoe de aan een categorie van kandidaten toegekende gunst zou zijn verantwoord. De door de Ministerraad gesuggereerde interpretatie die in B.2 wordt verworpen, schijnt trouwens aan te geven dat die gunst niet in overeenstemming is met de fundamentele doelstelling van de hervorming.

B.10. Het middel dient dus als ernstig te worden beschouwd maar enkel in zoverre de aangevochten bepaling van toepassing is op de plaatsvervangende rechters die worden benoemd na 1 oktober 1993, datum van de inwerkingtreding van de wet van 18 juli 1991.

Ten aanzien van het risico van een moeilijk te herstellen ernstig nadeel

B.11. Om aan het tweede in artikel 20, 1°, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 vermelde vereiste te voldoen, moeten de partijen die de schorsing vorderen, in hun verzoekschrift, aan het Hof concrete feiten voorleggen die voldoende bewijzen dat de onmiddellijke uitvoering van de bestreden bepaling, hen een ernstig en moeilijk te herstellen nadeel kan berokkenen.

B.12.1. Verzoeker, die kandidaat is voor twee openstaande plaatsen van plaatsvervangend rechter, voert vooreerst aan dat de onmiddellijke uitvoering van de bestreden bepaling hem een moeilijk te herstellen ernstig nadeel kan berokkenen doordat ze als gevolg heeft dat hij voor die openstaande plaatsen meer concurrentie te dulden zal hebben.

B.12.2. Het Hof stelt vast dat het aangevoerde nadeel de kansen betreft van verzoeker om te worden benoemd tot plaatsvervangend magistraat, terwijl de bestreden bepaling enkel betrekking heeft op de voorwaarden om te worden benoemd tot werkend magistraat.

De mogelijke weerslag van de inwerkingtreding van de bestreden bepaling op de kandidaatstellingen voor de ambten van plaatsvervangend rechter en op de benoemingsbeslissingen is te zwak en houdt onvoldoende verband met de bestreden bepaling om te kunnen worden geacht voort te vloeien uit de uitvoering ervan.

Voor zover verzoeker er ook een nadeel in ziet dat ten gevolge van de bestreden bepaling een groter aantal gegadigden zich kandidaat zouden hebben gesteld voor de ambten van plaatsvervangend rechter waarvoor hijzelf kandidaat is, moet worden vastgesteld dat de door verzoeker verstrekte gegevens ervan doen blijken dat de in artikel 287 van het Gerechtelijk Wetboek bepaalde termijn om zich voor die ambten kandidaat te stellen, ten tijde van de publicatie van de aangevochten wet reeds was verstreken. De schorsing van de bestreden bepaling kan dus dat nadeel niet wegnemen, noch de realisatie ervan verhinderen.

B.13.1. Zowel verzoeker als verzoekster voeren nog aan dat de bestreden bepaling tot gevolg heeft dat ze, wanneer zij zich in de toekomst kandidaat zouden stellen voor openstaande plaatsen van werkend magistraat, de concurrentie zouden moeten dulden van kandidaten die als

plaatsvervangend rechter werden benoemd.

B.13.2. Verzoekster heeft niet deelgenomen aan het examen inzake beroepsbekwaamheid, is geen gerechtelijk stagiair en heeft evenmin de gerechtelijke stage vervuld. Het volstaat dan ook vast te stellen dat zij niet in de voorwaarden verkeert om tot werkend magistraat te worden benoemd, noch enig element aanbrengt waaruit blijkt dat zij in de periode waarin de zaak bij het Hof aanhangig zal blijven, in die voorwaarden kan verkeren. De onmiddellijke uitvoering van de bestreden bepaling kan haar derhalve onmogelijk een nadeel berokkenen.

B.13.3. Verzoeker is weliswaar geslaagd voor het examen inzake beroepsbekwaamheid en verkeert ook in de voorwaarden om te worden benoemd in een aantal ambten van werkend magistraat. Verzoeker beperkt zich evenwel ertoe in uiterst algemene termen voorop te stellen dat hij zich in de toekomst kandidaat zou kunnen stellen voor openstaande plaatsen van werkend magistraat. Hij voert niet aan dat hij zich kandidaat heeft gesteld voor openstaande plaatsen van werkend magistraat, noch brengt hij enig element aan waaruit met een redelijke graad van waarschijnlijkheid blijkt dat hij zijn kandidatuur zal indienen voor ambten van werkend magistraat die vacant zullen worden verklaard vooraleer het Hof over het beroep tot vernietiging uitspraak zal hebben gedaan. Verzoeker voert aldus geen concrete feiten of aanwijzingen aan waaruit blijkt dat de onmiddellijke uitvoering van de bestreden bepaling hem persoonlijk een moeilijk te herstellen ernstig nadeel kan berokkenen.

B.14. Uit wat voorafgaat vloeit voort dat één van de twee voorwaarden die bij artikel 20, 1°, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 zijn vereist, niet is vervuld. De vordering tot schorsing dient derhalve te worden verworpen.

Om die redenen,

het Hof

verwerpt de vordering tot schorsing.

Aldus uitgesproken in het Nederlands en het Frans, conform artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 3 maart 1994.

De griffier,

De voorzitter,

L. Potoms

L. De Grève